

Credite neperformante
– metodologii și comparații –

Rodica Popa

Directia Stabilitate Financiară 5 Iulie 2010

Cuprins

- I. Definiții utilizate în practica internațională
- II. Criteriile utilizate de România în definirea creditelor neperformante (NPL)
- III. Evoluția creditelor neperformante
- IV. Indicatori de evaluare a calității portofoliului de credite publicați / raportați de BNR
- V. Concluzii

I. Definiții utilizate în practica internațională (1)

– recomandări FMI –

- Pentru o mai bună comparabilitate a datelor, Ghidul FMI (*Financial Soundness Indicators: Compilation Guide*) recomandă ca împrumuturile și alte active să fie clasificate ca neperformante atunci când ratele de plată reprezentând principal și dobândă înregistrează restanțe de 90 de zile sau mai mult
- În plus, creditele neperformante vor include și acele credite cu un serviciu al datoriei mai mic de 90 de zile care în legislația națională sunt recunoscute ca neperformante atunci când există indicii clare de nerambursare (ex.: situația falimentului)
- Criteriul celor 90 de zile reprezintă practica cea mai des întâlnită în diferite țări pentru determinarea împrumuturilor neperformante

I. Definiții utilizate în practica internațională (2)

➤ Thomas Fitch*

- ✓ Creditul este considerat a fi neperformant iar debitorul în incapacitate de plată atunci când plata principalului și dobânzii este restantă mai mult de 90 de zile

➤ Moody's**

- ✓ Creditul este considerat a fi neperformant în următoarele situații:
  - pentru creditele acordate populației (*consumer*) dacă înregistrează restanțe la principal și dobândă de cel puțin 60 de zile
  - pentru creditele comerciale și *leasing* dacă înregistrează restanțe la principal și dobândă de cel puțin 90 zile
  - orice credit pentru care există indicii clare de neperformanță

---

* *Dictionary of Banking Terms – Third Edition – Thomas Fitch*

** *Investors Service “Moody’s Approach to Analyzing And Rating Emerging Market Banking Systems: Argentina as a Case Study”*

I. Definiții utilizate în practica internațională (3)

– de 15 state din Europa –

Criteriu utilizat	
Numărul de zile restanță la credite și dobânzi	<ul style="list-style-type: none"> • >90 zile: 12 țări (<i>România; Bulgaria, Cipru, Grecia, Macedonia, Serbia, Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Ucraina, Letonia, Austria</i>) • >60 zile: 2 țări (<i>Estonia, Lituania</i>) • >30 zile: 1 țară (<i>Rusia >30 zile - persoane juridice >60 zile - persoane fizice</i>)
Proceduri judiciare	Toate cele 15 țări incluse în studiu
Performanța financiară	
Contaminarea la nivel de debitor	<ul style="list-style-type: none"> • DA: 10 țări (<i>România; Bulgaria, Serbia, Ungaria, Republica Cehă, Rusia, Ucraina, Estonia, Letonia și Cipru</i>) • NU: 4 țări (<i>Grecia, Polonia, Lituania, Austria</i>) • N/A: 1 țară (<i>Macedonia</i>)

Sursa: FSI.IMF.org; Memorandum regional de cooperare – iulie 2007, Meeting of the Head of BSSEE, Sofia 2008; Reglementările naționale

I. Definiții utilizate în practica internațională (4)

Categoriile de clasificare

- Creditele restante de peste 90 zile considerate NPL, sunt clasificate în categorii diferite:
  - ✓ în „pierdere”: 2 țări (România și Bulgaria)
  - ✓ în „îndoielnic” și „pierdere” :4 țări (Serbia, Ucraina, Macedonia și Rusia)
  - ✓ în „substandard” , „îndoielnic” și „pierdere”: 3 țări (Ungaria, Polonia și Republica Cehă)

restul țărilor nu încadrează creditele ca NPL strict funcție de categoria de clasificare.

Conform reglementărilor, în cazul României, toate expunerile brute care înregistrează restante mai mari de 90 zile și / sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare sunt clasificate în „pierdere 2” și provizionate integral după deducerea unui coeficient de maximum 25% din valoarea colateralului. Criteriul de clasificare al creditelor în funcție de numărul de zile restante este semnificativ mai sever decât cel utilizat în cazul majorității țărilor incluse în eșantion (tratament diferit în calculul provizioanelor).

I. Definiția conform IFRS (IAS 39)

- Un activ financiar sau un grup de active financiare este depreciat dacă:
  - ✓ există dovezi obiective ale deprecierei ca rezultat al unui/al mai multor evenimente care au apărut după recunoașterea inițială a activului
  - ✓ evenimentul (sau evenimentele) care ocaziona pierderi are (au) un impact asupra viitoarelor fluxuri de trezorerie estimate ale activului financiar sau ale grupului de active financiare care poate fi estimat în mod fiabil

- Exemple de evenimente care ocaziona pierderi:
  - ✓ dificultatea financiară semnificativă a debitorului/emitentului;
  - ✓ o încălcare a contractului (ex.: întârziere în plata dobânzii/ a principalului)
  - ✓ devine probabil că debitorul va intra în faliment/în altă formă de reorganizare financiară
  - ✓ dispariția unei piețe active pentru acel activ financiar din cauza dificultăților financiare

IAS 39 nu dă o definiție explicită pentru NPL. Se consideră, implicit, că un credit devine restant începând cu a doua zi în care are (au) loc evenimentul (evenimentele) menționat(e) mai sus.

Sursa: Standarde Internaționale de Raportare Financiară, 1 ianuarie 2009

II. Criteriile utilizate de România în definirea creditelor neperformante (NPL)

➤ Metodologia prudențială

Regulamentele BNR nr. 5/2002 și 3/2009 cu modificările ulterioare)

- ✓ serviciul datoriei
- ✓ inițierea de proceduri judiciare
- ✓ performanța financiară
- ✓ declasarea prin contaminare
- ✓ soldul creditului restant și dobânzile aferente

➤ Metodologia contabilă

(Directivile Europene aplicabile IC, IFN și FGDSB din 19.12.2008)

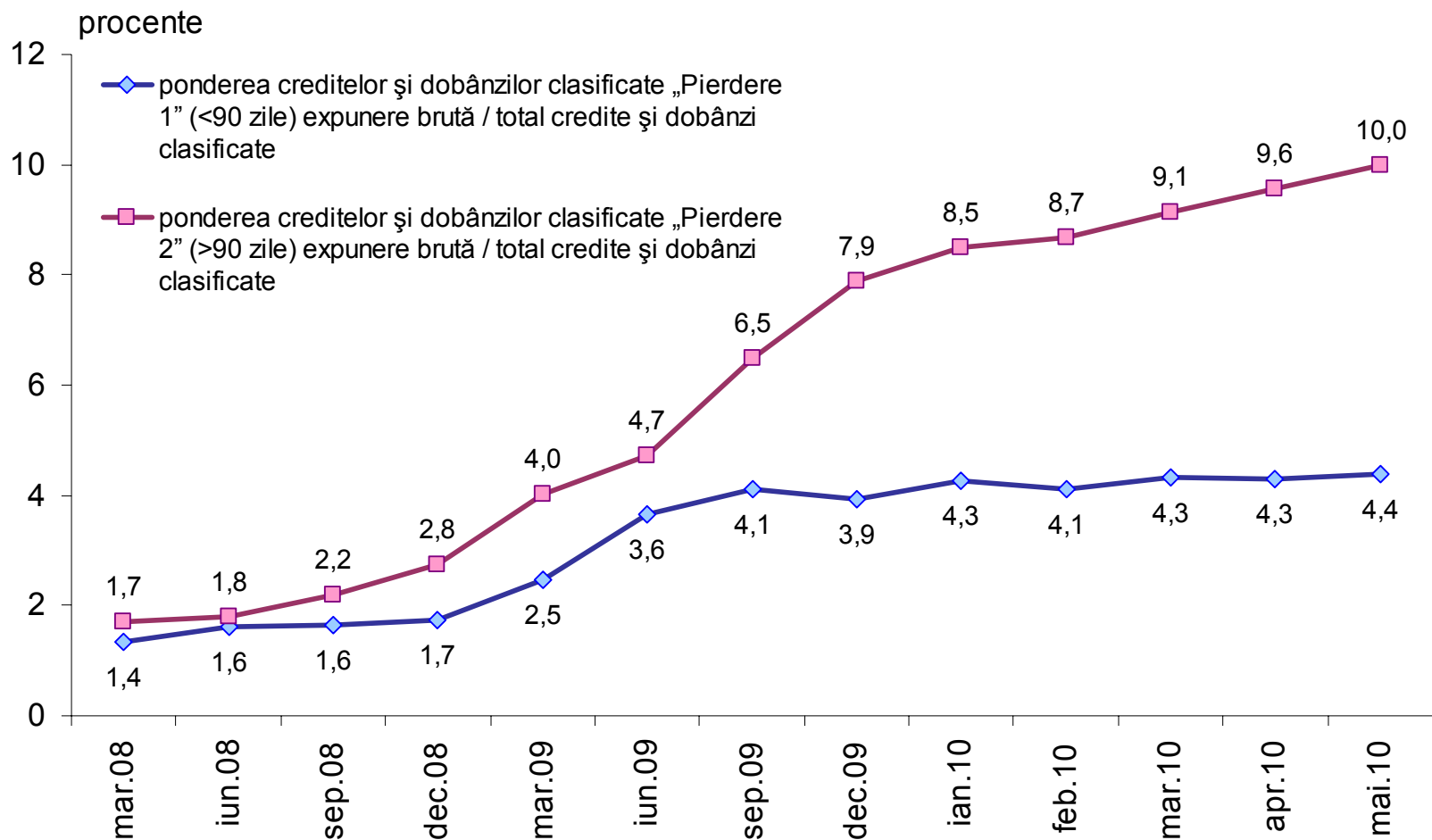
- ✓ serviciul datoriei
- ✓ inițierea de proceduri judiciare
- ✓ ratele restante mai mari de o zi ale principalului

Performanță financiară / Serviciul Datoriei	A	B	C	D	E	Nu s-au inițiat proceduri judiciare
0 – 15 zile	St / P	Obs / P	Sb / P	Î / P	P / P	
16-30 zile	Obs / P	Sb / P	Î / P	P / P	P / P	
31-60 zile	Sb / P	Î / P	P / P	P / P	P / P	
61-90 zile	Î / P	P / P	P / P	P / P	P / P	
Min 91 zile	P / P	P / P	P / P	P / P	P / P	

St = standard
 Obs = observație
 Sb = substandard
 Î = îndoielnic
 P = pierdere

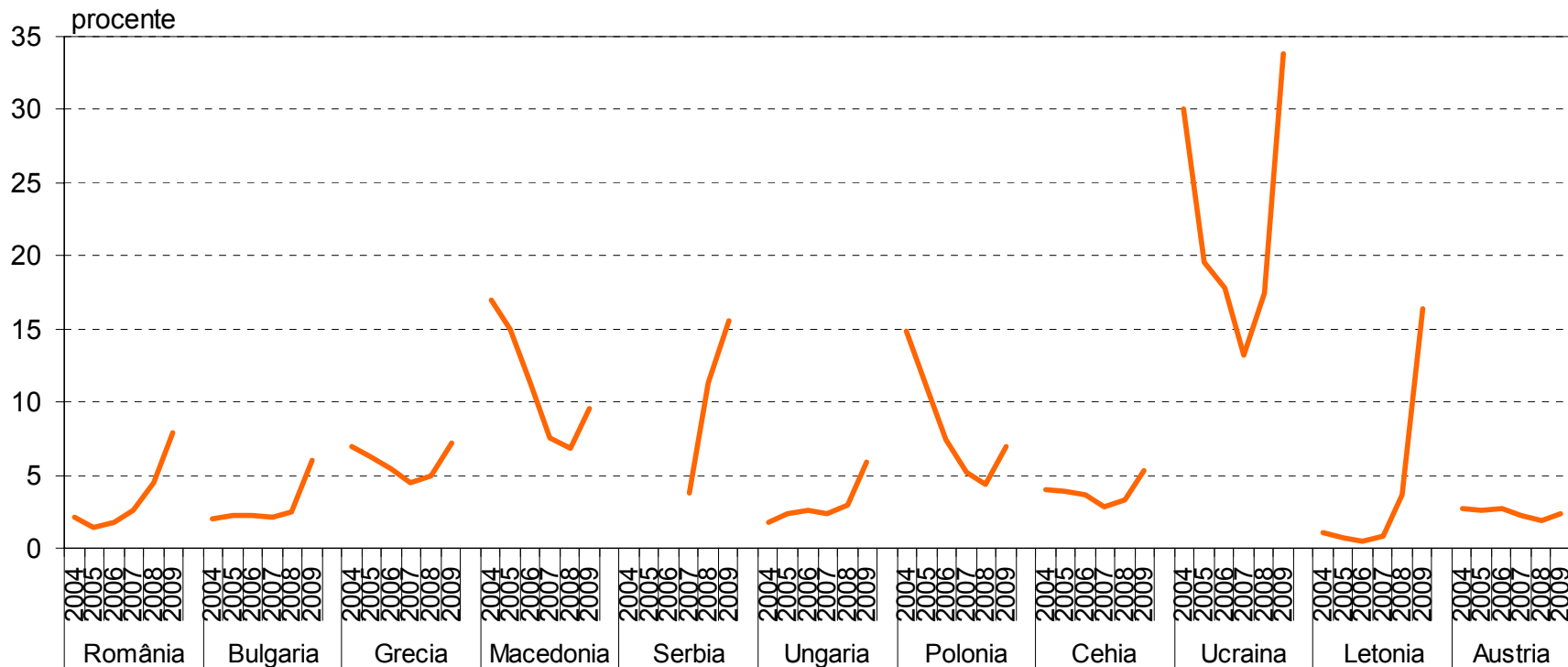

III. Evoluția NPL în România

Sursa: BNR, raportări prudențiale

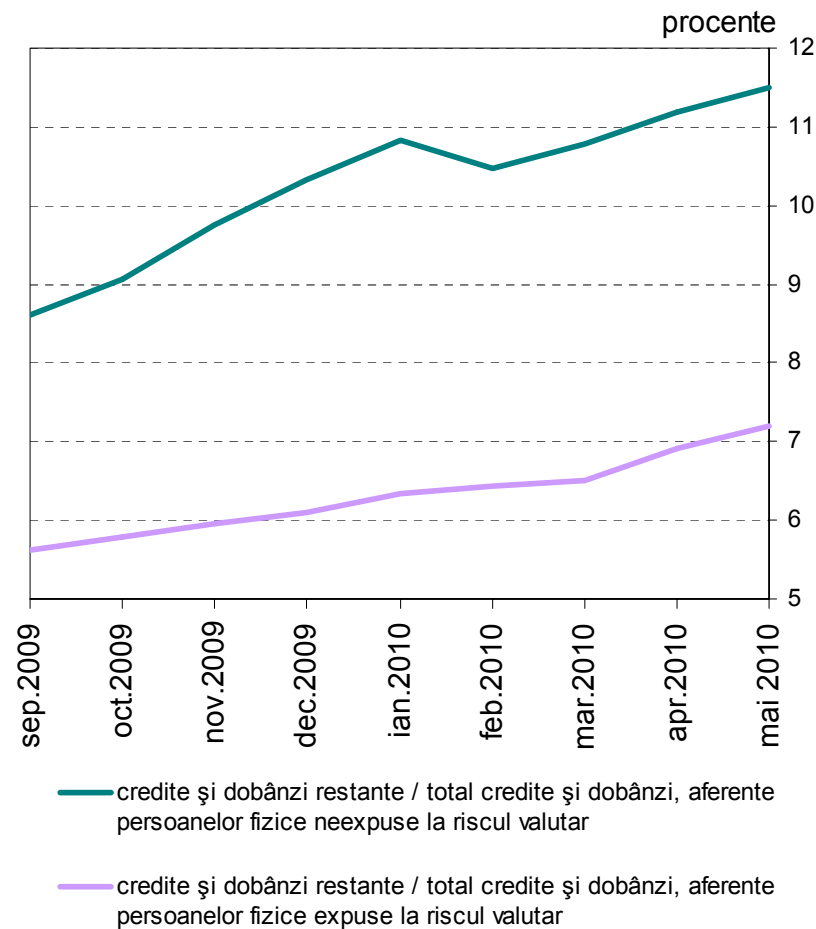
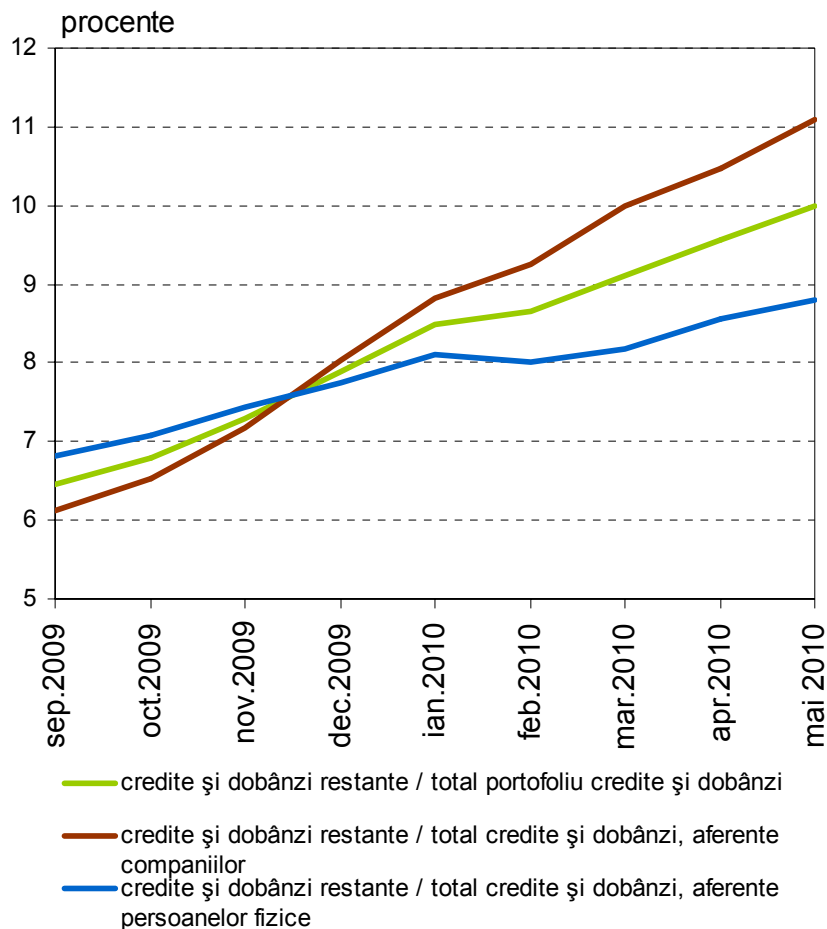
III. Evoluția NPL în context european

Sursa: Global Financial Stability Report, aprilie 2010

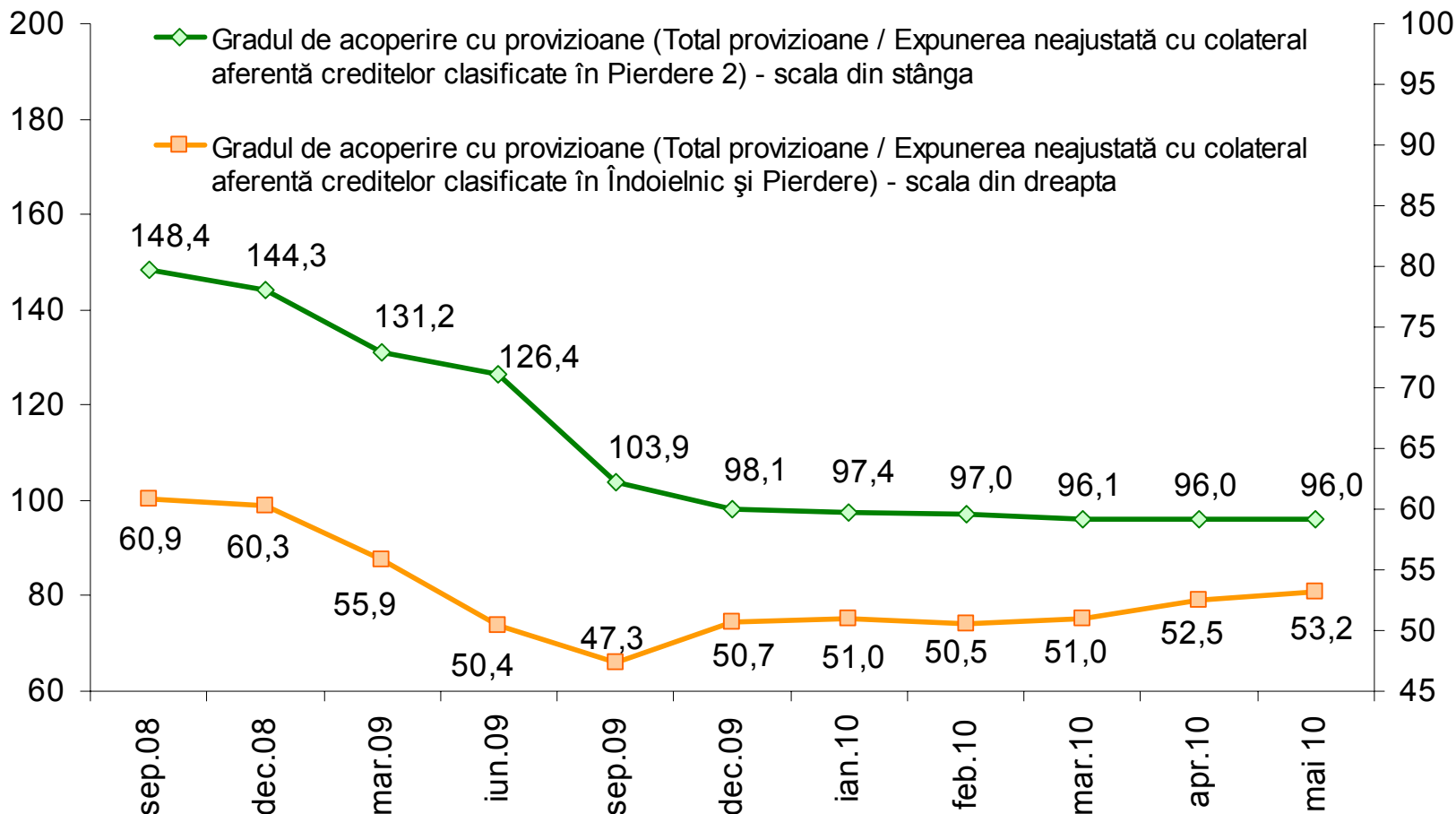
Pentru România, indicatorul ales pentru comparație este reprezentat de *Proporția creditelor și dobânzilor clasificate în „pierdere 2”* (restante mai mult de 90 zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare) în total portofoliu credite. La baza clasificării au stat următoarele criterii: serviciul datoriei, inițierea de proceduri judiciare performanța financiară a debitorului și principiul declasării prin contaminare. Este definiția cea mai apropiată de recomandările Ghidului FMI și de practica internațională.

III. Credite și dobânzi restante >90 zile și/sau pentru care s-au inițiat proceduri judiciare („Pierdere 2”)

Sursa: BNR, date raportări prudенțiale

III. Acoperirea creditelor neperformante cu provizioane

Sursa: BNR, date raportări prudentiale

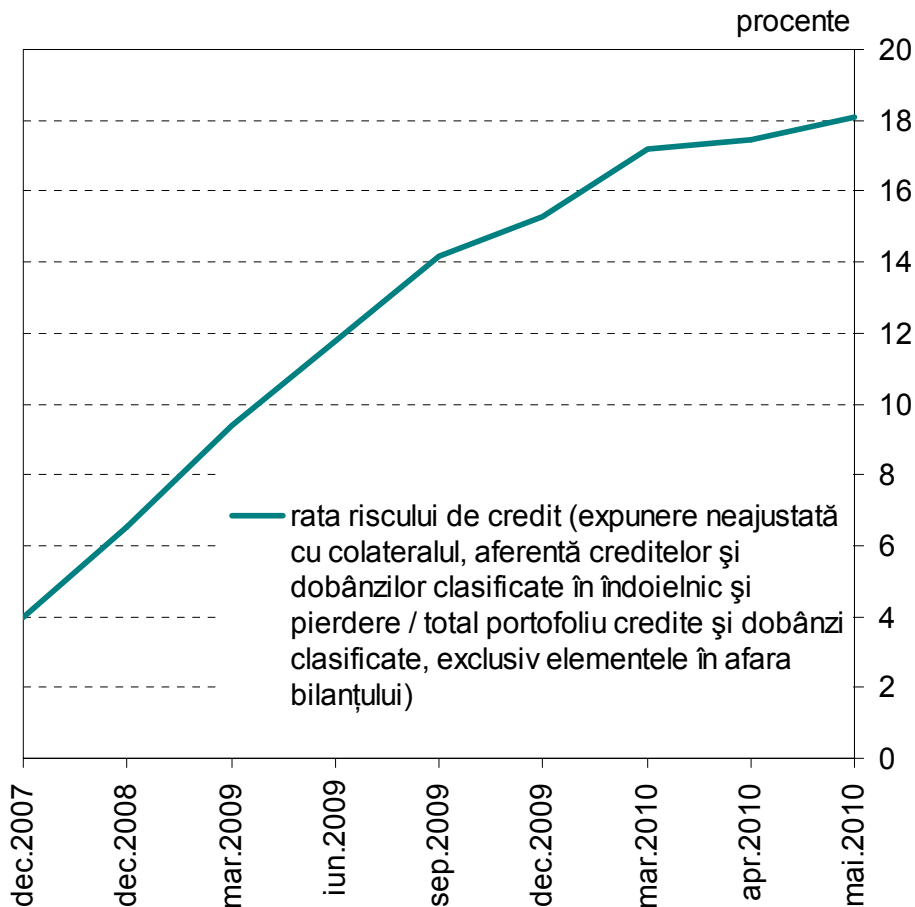
Băncile și-au dublat cheltuielile cu provizioanele în cursul anului 2009, majorând rezervele destinate să acopere viitoarele pierderi generate de riscul de credit.

IV. Indicatori de evaluare a calității portofoliului de credite publicați / raportați de BNR (1)

- **Rata riscului de credit (expunere neajustată cu colateralul, aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în *îndoielnic* și *pierdere* / total portofoliu credite și dobânzi clasificate, exclusiv elemente în afara bilanțului)**

criterii :

- ✓ serviciul datoriei (număr zile întârziere)
- ✓ inițierea de proceduri judiciare
- ✓ performanța financiară a debitorului
- ✓ declasarea prin contaminare
- ✓ soldul neajustat cu colateralul, aferent principalului și dobânzilor (conform raportărilor prudențiale, regulamentele BNR 5/2002 și 3/2009 cu modificările ulterioare)

Sursa: BNR, date raportări prudențiale

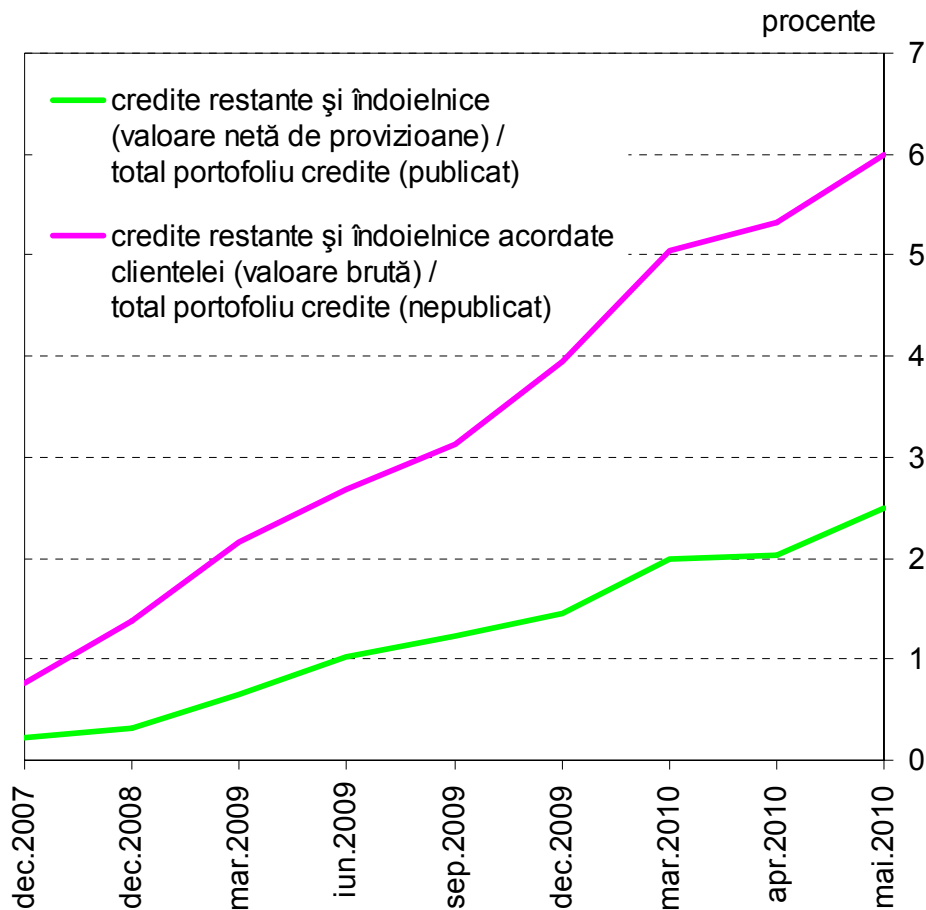
Notă: Indicatorii sunt publicați în Buletinul lunar

IV. Indicatori de evaluare a calității portofoliului de credite publicați / raportați de BNR (2)

➤ **Credite restante și îndoielnice (valoare netă de provizioane) / total portofoliu credite**

➤ **Criterii:**

- ✓ ratele restante mai mult de o zi reprezentând principalul (date de bilanț contabil)
- ✓ valoare netă de provizioane
- ✓ inițiere de proceduri judiciare

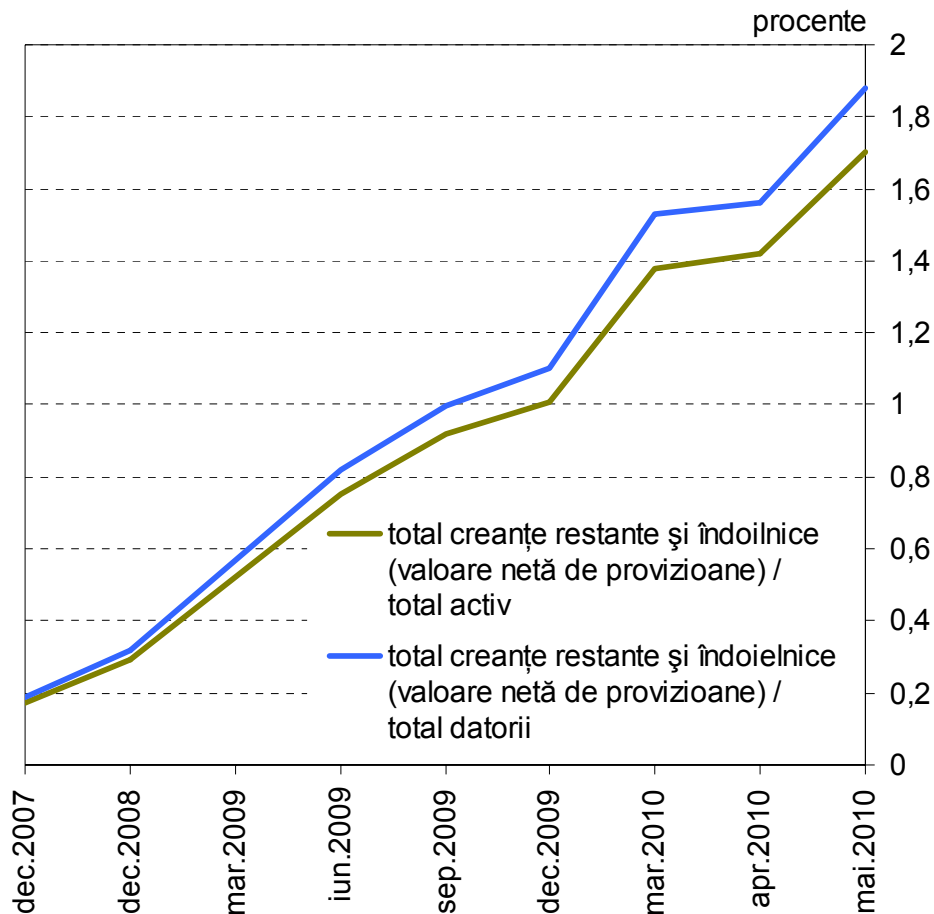

Notă: Indicatorii sunt publicați în Buletinul lunar

Sursa: BNR, date bilanț contabil

IV. Indicatori de evaluare a calității portofoliului de credite publicați / raportați de BNR (3)

- **Total creanțe *restante* și *îndoielnice* (valoare netă de provizioane) / total activ**
- **Total creanțe *restante* și *îndoielnice* (valoare netă de provizioane) / total datorii**
- **Criterii:**
  - ✓ ratele restante de peste o zi reprezentând principalul și dobânda (date de bilanț contabil)
  - ✓ valoare netă de provizioane
  - ✓ inițiere de proceduri judiciare

Notă: Indicatorii sunt publicați în Buletinul lunar

Sursa: BNR, date bilanț contabil

IV. Ponderea creditelor restante în lei în total portofoliu credite, pe județe – mai 2010 –

BISTRITA-NĂȘĂUD	14,67%
SUCEAVA	11,69%
GALAȚI	11,16%
BIHOR	10,99%
ARAD	10,73%
ALBA	10,50%
NEAMȚ	10,06%
OLT	9,55%
IAȘI	9,19%
BRAȘOV	9,15%
HUNEDOARA	9,11%
TIMIȘ	8,85%
BOTOȘANI	8,74%
ARGEȘ	8,14%
MEHEDINȚI	7,55%
SIBIU	7,45%
MARAMUREȘ	7,44%
BRĂILA	7,18%
SĂLAJ	7,14%
DÂMBOVIȚA	7,04%
BUZĂU	6,99%
BACĂU	6,97%
COVASNA	6,71%
CLUJ	6,60%
CARAȘ-SEVERIN	6,57%
BUCUREȘTI	6,57%
MUREȘ	6,50%
DOLJ	6,40%
HARGHITA	6,25%
TELEORMAN	6,19%
SATU-MARE	6,14%
CONSTANȚA	6,13%
IALOMIȚA	6,08%
PRAHOVA	5,96%
CĂLĂRAȘI	5,91%
VÂLCEA	5,59%
TULCEA	5,59%
VRANCEA	5,45%
VASLUI	5,33%
GIURGIU	4,81%
GORJ	3,97%

Notă: Creditele restante se referă doar la principal și nu includ poziții extrabilanțiere. Sunt considerate restante creditele care înregistrează întâzieri la plată de cel puțin o zi.

Sursa: BNR, Structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților nebancați neguvernamentali, date bilanț

IV. Ponderea creditelor restante în valută în total portofoliu credite, pe județe – mai 2010 –

BIHOR	21,14%
IALOMIȚA	9,81%
SĂLAJ	7,49%
ARGEȘ	7,19%
GALAȚI	6,99%
BISTRIȚA-NĂSĂUD	6,91%
ARAD	6,73%
HUNEDOARA	6,61%
BRAȘOV	5,82%
TIMIȘ	5,77%
BACĂU	5,62%
BUCUREȘTI	5,23%
ALBA	4,92%
SIBIU	4,77%
GIURGIU	4,65%
SUCEAVA	4,64%
CLUJ	4,55%
MARAMUREȘ	4,41%
DOLJ	4,40%
BOTOȘANI	4,18%
HARGHITA	3,95%
NEAMȚ	3,94%
CĂLĂRAȘI	3,92%
MUREȘ	3,87%
SATU-MARE	3,66%
BRĂILA	3,56%
VRANCEA	3,41%
CONSTANȚA	3,38%
IAȘI	3,07%
BUZĂU	2,71%
PRAHOVA	2,54%
COVASNA	2,53%
CARAȘ-SEVERIN	2,32%
VASLUI	2,28%
VÂLCEA	1,92%
MEHEDINȚI	1,92%
GORJ	1,72%
TULCEA	1,55%
OLT	1,32%
DÂMBOVIȚA	1,30%
TELEORMAN	1,26%

Notă: Creditele restante se referă doar la principal și nu includ poziții extrabilanțiere. Sunt considerate restante creditele care înregistrează întâzieri la plată de cel puțin o zi.

Sursa: BNR, Structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților nebankari guvernamentali, date bilanț.

IV. Rata creditelor și dobânzilor restante de peste 90 zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare („Pierdere 2”) este raportată periodic

---

➤ FMI

- ✓ „*România – Indicatori Stabilitate Financiară*” (trimestrial)
- ✓ „Exercițiul coordonat de elaborare a indicatorilor de stabilitate financiară” – ECE a ISF (anual)

➤ BCE

- ✓ „*România – Indicatori Stabilitate Financiară*” (trimestrial)

V. Concluzii

privind practica internațională în definirea raportării NPL

- Există o varietate de definiții NPL
- Nu există o definiție convenită la nivelul UE, există însă o definiție recomandată de FMI
- Diferența conceptuală este dată de tipul creditelor și politica creditorului
- Cele mai importante criterii utilizate cumulativ pentru definirea NPL sunt:
  - a) serviciul datoriei (număr zile întârziere)
    - > 90 de zile pentru majoritatea țărilor
    - > 60 de zile în cazul Estonia, Lituania, Rusia pentru creditele acordate persoanelor fizice
    - > 30 de zile în cazul Rusiei pentru creditele acordate companiilor
  - b) inițierea de proceduri juridice
  - c) performanța financiară a debitorului
- Cele mai multe dintre țări aplică principiul contaminării la nivel de debitor, unele țări utilizează plafoane minime în implementarea acestui principiu
- Se aplică tratamente diferite pentru colateral în calculul NPL
- Pentru scopuri de raportare și comparații internaționale, indicatorul recomandabil pentru România este cel definit de BNR ca „Pierdere 2”